

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

Бухоро тумани

2023 йил 22 июнь

Бухоро туманлараро иқтисодий суди судья А.Сафаров раислигида, судья ёрдамчиси Қ.Қўзиёвнинг котибалигида, аризачининг вакили З.Равшанов (ишончнома асосида), жавобгар вакили Ш.Идиев(ишончнома асосида)ларнинг иштирокида, аризачи Бухоро вилояти давлат солиқ бошқармасининг жавобгар "Вухара varnet" масъулияти чекланган жамиятига нисбатан молиявий жарима қўллаш тўғрисидаги аризаси юзасидан қўзғатилган ишни ўз биносида, очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И:

Бухоро вилояти давлат солиқ бошқармаси (кейинги ўринларда “аризачи” деб юритилади) иқтисодий судга ариза билан мурожаат қилиб, "Вухара varnet" масъулияти чекланган жамияти (кейинги ўринларда “жавобгар” деб юритилади)га нисбатан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 14 майдаги 283-сонли Қарори билан тасдиқланган “Ташқи савдо операциялари амалга оширилиши мониторингини олиб бориш ва назорат қилиш тартиби тўғрисида”ги Низомга асосан 35149771,80 сўм молиявий жарима қўллашни сўраган.

Ташқи савдо операцияларининг ягона электрон ахборот тизими(ТСОЯЭАТ) маълумотларига асосан жавобгарнинг хориждаги ҳамкори ўртасида тузилган импорт шартномаси бўйича 1.698.800 Россия рубили миқдоридаги муддати ўтган дебитор қарздорлиги 2022 йил 6 апрель куни вужудга келган ва ушбу суммадаги қарздорлик 360 кундан 545 кунгача кечиктирилган.

Жавобгарга мавжуд муддати ўтган дебитор қарздорликка нисбатан молиявий жаримани тўлаш тўғрисида талабнома юборилган.

Мавжуд қарздорлик ТСОЯЭАТда бартараф қилинмаганлиги, ҳисобланган жарима жавобгар томонидан ихтиёрий тўланмаганлиги сабабли аризачи судга ариза билан мурожаат қилган.

Аризачининг вакили аризани қувватлаб, ТСОЯЭАТда жавобгарнинг бугунги кун ҳолатида муддати ўтган дебитор қарздорлиги бартараф қилинмаганлигини баён қилиб, ишни қонуний ҳал қилишни сўради.

Жавобгар вакили аризани тан олмасдан, уни рад қилишни сўради.

Суд, тарафларнинг тушунтиришларини тинглаб, иш ҳужжатларини ўрганиб чиқиб, қуйидагиларга асосан аризани қаноатлантиришдан рад қилишни лозим топади.

Ариза ва иш ҳужжатларидан кўринишича, Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг 2023 йил 1 майдаги ҳамда ташқи савдо операцияларининг ягона электрон ахборот тизими маълумотларига асосан жавобгар билан хориждаги ҳамкори ўртасида тузилган импорт шартномалари бўйича жами 1.698.800 Россия рубили миқдоридаги муддати ўтган дебитор қарздорлиги

вужудга келган бўлиб, ушбу суммадаги қарздорлик 360 кундан 545 кунгача кечиктирилган.

Жавобгарнинг жами 1.698.800 Россия рубили миқдоридаги дебитор қарздорлигининг 5,10 фоизи – 231.660 Россия рубилининг миллий валютадаги курси бўйича жами 35149771,80 сўм миқдоридаги молиявий жаримани тўлаб бериш ҳақида ДСБ томонидан жавобгарга талабнома юборилган.

Аммо, ҳисобланган молиявий жарима жавобгар томонидан ихтиёрий тўланмаганлиги сабабли ДСБ судга ариза билан мурожаат қилган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 14 майдаги 283-сонли қарори билан тасдиқланган “Ташқи савдо операциялари амалга оширилиши мониторингини олиб бориш ва назорат қилиш тартиби тўғрисида”ги Низоми (бундан буён матнда Низом деб юритилади)нинг 23-бандига кўра, товарларни республикага олиб кириш ва «эркин муомалага чиқариш (импорт)» божхона режимига расмийлаштириш, шунингдек, ишларни бажариш ёки хизматлар кўрсатиш ёхуд улар учун тўланган пул маблағларини қайтариш муддати импорт контрактлари бўйича тўлов амалга оширилган кундан бошлаб 180 кундан ортиқ бўлмаслиги керак.

Низомнинг 24-бандига кўра, экспорт контракти бўйича тушум тушиши ёки товарларни қайта олиб кириш муддати товарларга нисбатан — «экспорт» божхона режими бўйича божхона юк декларацияси расмийлаштирилган санадан ва хизматларга (ишларга) нисбатан — бажарилган ишларни қабул қилиш далолатномаси имзоланган санадан бошлаб 180 кундан ошиб кетмаслиги керак. Енгиб бўлмайдиган кучлар (форс-мажор) ҳолатлари оқибатида ташқи савдо операциялари бўйича мажбуриятларни бажариш имконияти бўлмаганда, форс-мажор ҳолатлари юз берган давлатнинг ваколатли органи тасдиғига мувофиқ, ушбу ҳолатларнинг амал қилиш муддати мобайнида мажбуриятларнинг қисман ёки тўлиқ бажарилмаганлик учун жавобгарлик белгиланмайди. Олиб чиқиш контракти бўйича тушум тушиши ёки товарларни қайта олиб кириш муддати товарлар реэкспорт божхона режимига расмийлаштирилган санадан бошлаб 180 кундан ошиб кетмаслиги керак.

Низом 27-бандига кўра, Ташқи савдо контрактлари бўйича активлар репатриация қилинишини (чет элдан хорижий валютадаги маблағлар келиб тушишини ёки ушбу Низомда кўрсатилган божхона режимларида товарлар республикага олиб кирилиши ва расмийлаштирилишини, ишлар бажарилиши ва хизматлар кўрсатилишини ёки пул маблағларининг қайтарилишини) мазкур Низомнинг 23, 24 ва 24¹-бандларида белгиланган муддатлар тугагандан кейин кўпи билан 45 кун (кичик тадбиркорлик субъектлари учун — 90 кун) мобайнида таъминламаган хўжалик юритувчи субъектлар:

активларни репатриация қилиш норезидентга тўлов ёки экспорт амалга оширилган санадан эътиборан 360 кунгача кечикканда — репатриация қилинмаган активлар суммасининг 5 фоизига тенг миқдорда;

активларни репатриация қилиш норезидентга тўлов ёки экспорт амалга оширилган санадан эътиборан 360 кундан 545 кунгача кечикканда —

репатриация қилинмаган активлар суммасининг 10 фоизига тенг миқдорда қўшимча равишда;

активларни репатриация қилиш норезидентга тўлов ёки экспорт амалга оширилган санадан эътиборан 545 кундан ортиқ кечикканда — репатриация қилинмаган активлар суммасининг 35 фоизига тенг миқдорда республика бюджети даромадига қўшимча жарима тўлайдилар.

Қуйидаги ҳолларда хўжалик юритувчи субъектларга ташқи савдо операциялари бўйича муддати ўтган дебитор қарздорлик учун жарима қўлланилмайди:

жарима қўллаш тўғрисидаги иш бўйича суд томонидан ҳал қилув қарори чиқарилгунига қадар «Валютани тартибга солиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни талабларига мувофиқ репатриация қилинган активлар суммасига нисбатан;

асбоб-ускуналарни ва (ёки) бутловчи қисмларни етказиб бериш муддатлари уларнинг техник тавсифларига ҳамда ўзига хос хусусиятига қараб бир юз саксон кундан ортиқ этиб белгиланган импортга оид контрактлар бўйича етказиб бериш муддати даврида;

транспортда ташиш ёки сақлаш чоғида тарафларга боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра яроқсиз ҳолатга келган товарлар давлат органлари томонидан йўқ қилинганлигини ёхуд мусодара қилинганлигини тасдиқловчи ваколатли орган томонидан берилган ҳужжат тақдим этилган тақдирда;

айни бир қарздорлик предмети ва товарларнинг (ишлар, хизматларнинг) амалдаги экспорт ва импорт ҳажми бўйича тақрорий жарималар;

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорларига мувофиқ амалга ошириладиган лойиҳалар доирасида тузилган импортга оид контрактларда ёки маҳсулот тақсимоти тўғрисидаги битимларни амалга ошириш доирасида бошқарувчи қўмита томонидан тасдиқланган импортга оид контрактларда белгиланган муддатлар бузилмаган бўлса;

экспорт операциялари бўйича муддати ўтган дебитор қарздорликнинг умумий суммаси муддати ўтган дебитор қарздорлик юзага келган санадан олдинги 36 ой давомида таъминланган валюта тушумининг 10 фоизидан ортиқ бўлмаган ҳолатларда.

Юридик шахс — Ўзбекистон Республикаси резидентининг охириги ҳисобот санасидаги жорий активлари суммасининг 20 фоизидан ортиқ бўлган жарима санкцияларини ундириш унга ундириладиган суммани ундириш тўғрисида қарор қабул қилинган кундан бошлаб 6 ой мобайнида тўловларни ҳар ойда бўлиб-бўлиб тўлаш имконини берган ҳолда амалга оширилади.

Низом талабларидан келиб чиқиб ва ушбу қарорга мувофиқ, жавобгар республика бюджети даромадига жарима тўлаши лозим.

Аммо жавобгар суд мажлисига қадар мавжуд дебитор қарздорликни баратараф қилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 14 июндаги “Фаол ишбилармонлик муҳитини шакллантиришни янада рағбатлантириш, солиқ мажбуриятини бажаришда аҳоли томонидан ортиқча харажатларга йўл

кўймаслик ҳамда кўшимча иш ўринларини яратишга доир чора-тадбирлар тўғрисида””ги ПҚ-192-сонли Қарори 1-бандининг 3-4 хатбошилариغا кўра 2023 йил 1 июнь ҳолатига хўжалик юритувчи субъектларнинг ташқи савдо операциялари бўйича муддати ўтган дебитор қарздорлиги учун қўлланилган жарималар суммаси ҳисобдан чиқарилади ҳамда ташқи савдо операциялари бўйича муддати ўтган дебитор қарздорликнинг вужудга келиш муддати 2023 йил 1 июндан бошлаб янгидан ҳисобланади.

Арз қилинган талаб асосли бўлганлиги ва иш ҳужжатлари билан тасдиқланганлиги, аммо юқоридаги қарорга асосан жарималарни қўллаш кечиктирилганлиги сабабли суд аризани қаноатлантиришдан рад қилишни лозим топади.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига муносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

“Давлат божи тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 9-моддасининг 19-бандига кўра, аризачи ва жавобгар — ҳуқуқий таъсир чораларини қўллаш тўғрисидаги ишлар бўйича иқтисодий судларда давлат божини тўлашдан озод қилинган.

Шу сабабли суд, тарафларнинг давлат божи тўлашдан озод эканлигини инобатга олиб уни ундирмасликни, шунингдек олдиндан тўланган 33.000 сўм почта харажати жавобгардан ДСБ фойдасига ундиришни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан ҳамда ИПКнинг 118, 176-179, 186, 220 ва 222-моддаларини қўллаб, суд

Қ А Р О Р   Қ И Л А Д И :

Арз қилинган талаб қаноатлантиришдан рад қилинсин.

Тарафларнинг давлат божи тўлашдан озод эканлиги инобатга олинсин.

Жавобгар "Vuxara varnet" масъулияти чекланган жамиятидан аризачи Бухоро вилояти давлат солиқ бошқармаси фойдасига олдиндан тўланган 33.000 сўм почта харажати ундирилсин.

Ҳал қилув қарори ўн кундан сўнг қонуний кучга кирази ҳамда почта харажати ундириш бўйича ижро варақаси берилади.

Ҳал қилув қарори устидан шу суд орқали Бухоро вилоят судига ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан ўн кунлик муддат ичида апелляция тартибида шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

Судья

А.Сафаров

